

УДК 378:004

С.М. Процька
м. Київ, Україна

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНО ОРІЄНТОВАНОГО СЕРЕДОВИЩА НАВЧАННЯ

Переорієнтація освітньої парадигми з когнітивної на особистісно орієнтовану супроводжується пошуком нових форм, засобів і методів навчання, що адекватні оновленому змісту освіти. У практику ввійшли нові поняття і терміни: особистісно орієнтоване навчання, педагогічні технології, моніторинг професійного розвитку, організація навчально-просторового середовища та інші, а особистісно орієнтовані технології професійного навчання набули особливої актуальності, як освітні інновації, що пов'язані з широким запровадженням інформаційно-комунікаційних технологій [1, с. 18-19].

Для сучасного етапу інформатизації освіти характерним є широке застосування засобів інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) практично в усіх типах навчальних закладів і під час вивчення різних навчальних предметів. Ці процеси зумовлюють необхідність формування в кожному навчальному закладі специфічного навчально-просторового середовища, яке ми називаємо комп'ютерно орієнтованим середовищем навчання (КОСН) [3].

Особистісно орієнтоване навчання наразі розглядається як провідний стратегічний напрямок розвитку системи освіти як загальної, так і професійної.

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури виявлено, що в Україні приділяється належна увага дослідженню проблемам формування інформаційної культури майбутніх учителів та підготовки їх до використання в навчальному процесі інформаційно-комунікаційних технологій зокрема цьому присвячені роботи В. Андрущенко, І. Зязюна, В. Кременя, Н. Ничкало, О. Антонова, В. Бобрицької, Л. Рибалко, Н. Бібік, В. Бикова, Л. Ващенко, С. Гончаренка, М. Жалдака, В. Лугового, С. Ніколаєнка, О. Співаковського, Ю. Жука, О. Калігаєвої, О. Качуровкої, А. Кух, Н. Морзе, О. Пехоти, І. Семещук, О. Смалько, Т. Тихонова, Е. Шмідт й інших.

Тому, професійний розвиток особистості на її життєвому і кар'єрному шляхах в умовах комп'ютерно орієнтованого середовища навчання є досить актуальною проблемою в наукових колах суспільства.

Мета статті — окреслити засади формування професійних компетентностей майбутніх філологів засобами комп'ютерно орієнтованого середовища навчання. Для досягнення мети визначено такі **завдання**: розкрити сутнісні характеристики комп'ютерно орієнтованого середовища навчання; розглянути засади формування професійних компетентностей майбутніх філологів засобами комп'ютерно орієнтованого середовища навчання.

Особистісно орієнтоване навчання нині розглядається як провідний стратегічний напрямок розвитку системи освіти як загальної, так і професійної. Провідні ідеї особистісно орієнтованого навчання: максимальний розвиток пізнавальних здібностей, творче розкриття індивідуальності особистості; навчання — це процес індивідуальної діяльності того, хто навчається, що спрямований на засвоєння і перетворення соціально-значимих зразків дій; суб'єктивність того, хто навчається, розглядається не як похідна від освітнього впливу, а притаманна йому від природи; у процесі конструювання й реалізації освітнього процесу має бути виконана робота зі з'ясування суб'єктного досвіду кожної особи і її соціалізація з урахуванням власних можливостей і індивідуально-значимих цінностей; засвоєння знань з мети навчання перетворюється в засіб розвитку особистості, а освіта, як заданий норматив пізнання, розглядається як процес такого розвитку [3].

Активне комп'ютерно орієнтоване освітнє середовище навчального закладу дозволяє розв'язувати на якісно іншій основі низку загальних педагогічних і психологічних завдань

формування і розвитку особистості.

По-перше, широке впровадження новітніх комп'ютерно орієнтованих систем і засобів навчання, комплектів навчального обладнання в навчально-виховний процес створює додаткові можливості для розробки й упровадження новітніх особистісно орієнтованих освітніх технологій, диференціації навчально-виховного процесу для якомога повнішого розвитку нахилів і здібностей, задоволення запитів і потреб, розкриття творчого потенціалу.

По-друге, застосування новітніх комп'ютерно орієнтованих систем і засобів навчання, комплектів навчального обладнання як засобів навчальної діяльності сприяє формуванню необхідних життєвих компетенцій і науково-технологічної культури студентів, що нині є невіддільною складовою загальної культури кожної людини і суспільства в цілому [1, с. 141].

В особистісно орієнтованому навчанні значна увага приділяється організації навчально-просторового середовища. Одним із чинників, що суттєво впливає на вдосконалення професійної підготовки, є зміст і структура того навчально-просторового середовища, у якому відбувається професійно-освітній процес. Запровадження у цей процес ІКТ, що базуються на використанні комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання, створює передумови для розробки комп'ютерного орієнтованого навчально-просторового середовища. Таке середовище містить комп'ютерну, телекомунікаційну, методичну та організаційну складові єдиного професійно-освітнього процесу. Для досягнення найбільшого ефекту від організації навчально-просторового середовища на основі ІКТ мають бути узгоджені психологічні, технічні, технологічні, інформаційні, нормативні, методичні та інші змістовні основи такого процесу. Саме запровадження ІКТ може безпосередньо впливати на розвиток освіти в сучасних умовах, а адекватною основою проектування навчально-просторового середовища із застосуванням ІКТ є особистісно орієнтована парадигма освіти. Водночас важливо враховувати особистісно орієнтовані аспекти організації освітньо-просторового середовища саме як комп'ютерно орієнтованого.

Важливою умовою проектування комп'ютерно орієнтованого освітнього середовища в межах особистісно орієнтованого навчання є його відкритість і постійне розширення. Застосування засобів ІКТ дозволяє не лише виконати цю умову, а також підвищити ефективність професійно-освітнього процесу за рахунок посилення внутрішньої мотивації і самовизначення тих, хто навчається, розвитку їх особистості, творчих нахилів, застосування отриманих знань і навичок у практиці [2].

З вищесказаного, можна зробити висновок, що всі інноваційні зміни, у першу чергу залежать від учителя, його творчого потенціалу, готовності до безперервної самоосвіти, здібності до гнучкого соціально-педагогічного мислення, гуманістичної спрямованості особистості.

Важливу роль у забезпеченні позитивних змін у системі освіти має відіграти удосконалення професійної компетентності педагогічних кадрів та підвищення їх наукового і загальнокультурного рівня.

Під поняттям «педагогічна компетентність» розуміємо процес і результат творчої професійної діяльності, інтегрований показник особистісно-діяльничої сутності вчителя, зумовлений рівнем реалізації його гуманістичної спрямованості. Таким чином, основним напрямком удосконалення рівня професійної компетентності вчителя є професійне самовдосконалення шляхом цілеспрямованої самоосвітньої діяльності.

Нові освітні технології сприяють поступовому зміщенню співвідношення «освіта — самоосвіта» до домінування самоосвіти. Швидкий розвиток сучасної науки, постійне нарощування інформації, підвищення вимог до будь-якого професіонала щодо його професійної компетентності потребують від кожної особистості прагнення й уміння систематично та наполегливо займатися самоосвітою [4].

Для сучасного викладача використання КОСН дає багато переваг, насамперед тепер у будь-якій аудиторії можна організувати сучасний навчальний процес, використовуючи ноутбуки і безпроводну мережу. Для роботи студенти використовують іpad-и, ноутбуки або нетбуки, що

підтримують безпроводне підключення за стандартом Wi-fi. Наповнення електронного освітнього простору навчального процесу здійснюють викладачі, учні школи.

За допомогою таких технологій студент швидко й легко підготується до семінарських занять, а також інших форм організації навчання у ВНЗ, що сприятиме його самоосвіті.

Самоосвіта вчителя-філолога є основною формою підвищення професійної педагогічної компетентності, яка складається з удосконалення знань та узагальнення педагогічного досвіду шляхом цілеспрямованої самоосвітньої роботи. Використовуючи сучасні ІКТ, такі як хмарні технології, учитель-філолог підвищує рівень інтелектуальної (наукові знання); психологічної; управлінської (базові вміння); мотиваційної; проєктивної; методичної компетентностей, що є складовими професійної компетентності.

Розкривши сутнісні характеристики комп'ютерно орієнтованого середовища навчання та окресливши умови формування професійних компетентностей майбутніх філологів засобами комп'ютерно орієнтованого середовища навчання, ми визначили, що для забезпечення становлення професіонала є необхідність створення такого середовища для максимальної реалізації професійного потенціалу, що визначає мобільність і конкурентоспроможність працівника на ринку праці.

Роблячи висновки, зазначимо, що застосування засобів ІКТ з метою організації особистісно орієнтованого навчання є тим чинником освітнього середовища, що дозволяє суттєво впливати на ефективність навчального процесу, систематизацію знань, індивідуалізацію навчання з урахуванням як особистісних запитів, так і особливостей особистості того, хто навчається. У свою чергу, це стає новою технологічною основою розвитку навичок самоосвіти, формує сучасну культуру і певний рівень грамотності під час роботи з джерелами інформації, що все більше впливає на інтелектуальне зростання особистості. Тому в подальших наших наукових розвідках плануємо здійснити аналіз ефективного використання засобів комп'ютерно орієнтованого середовища навчання.

Література:

1. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія / В. Ю. Биков. — К. : Атіка, 2009. — 684 с.
2. Жук Ю.О. Педагогічні програмні засоби як ринковий продукт [Електронний ресурс] / Ю. О. Жук, О. М. Соколюк // Інформаційні технології і засоби навчання. Електронне наукове фахове видання. — 2001. — Вип. 1. — Режим доступу : www.ime.edu-ua.net/em1/emg.html.
3. Науменко О.М. Основні ознаки комп'ютерно орієнтованого освітнього середовища і шляхи його формування [Електронний ресурс] / О.М. Науменко // Інформаційні технології і засоби навчання. Електронне наукове фахове видання — 2011. — №4(24) — Режим доступу: <http://www.journal.iitta.gov.ua>
4. Петрікова Н.І. Професійна компетентність учителя — важлива складова якісної освіти / Н.І. Петрікова // Форум педагогічних ідей «УРОК» — [Електрон. дані]. — Режим доступу: <http://osvita.ua/publishing/urok>.

У статті розкрито сутнісні характеристики комп'ютерно орієнтованого середовища навчання; окреслено засади формування професійних компетентностей майбутніх філологів засобами комп'ютерно орієнтованого середовища навчання.

Ключові слова: комп'ютерно орієнтоване середовище навчання, особистісно орієнтоване навчання, професійні компетентності.

В статье раскрыты сущностные характеристики компьютерно ориентированной среды обучения; охарактеризованы принципы формирования профессиональных компетентностей будущих филологов средствами компьютерно ориентированной среды обучения.

Ключевые слова: компьютерно ориентированная среда обучения, личностно ориентированное обучение, профессиональные компетентности.

Essence descriptions of the computer oriented environment of studies are exposed in the article; outlined principles of forming of professional competences of future philologists by facilities of the computer oriented environment of studies.

Key words: the computer oriented environment of studies, personality oriented studies, is professional a competence.